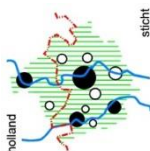

NIEUWSBRIEF

Oktober 2016 nr. 9

STICHTS-HOLLANDE HISTORISCHE VERENIGING
opgericht in 1957

gevestigd te Woerden

Werkgebied: De (voormalige) gemeenten: Bodegraven, Driebruggen, Harmelen, Kamerik, Linschoten, Montfoort, Oudewater, Snelrewaard, Willeskop, Woerden, Zegveld
Adres: Bekenlaan 20, 3448 XC Woerden / tel. 06-50 25 78 22 / mail@shhv.info / www.shhv.info
Bank: IBAN: NL05 INGB 0000 330797 t.n.v. Sticht-Hollandse Historische Vereniging te Woerden
KvK-nummer: 40.46.44.34

Uit het bestuur

Van de voorzitter

Banden

De Romeinse wortels van onze streek – en die van de voormalige castellae aan de Limes in het bijzonder – zijn bij velen van u bekend. Het is een fascinerend idee dat dit gebied ooit een onderdeel vormde van de noordelijke grens van een wereldrijk. Tijdens mijn vakantie stuitte ik op een ander – prachtig bewaarde gebleven – stukje van het vroegere Romeinse imperium. De zuid-Spaanse stad Málaga werd vermoedelijk gesticht door de Feniciërs, zo rond het jaar 800 voor Christus. De handelspost werd *Malaka* genoemd, wat zoveel betekent als 'gezouten vis' – overigens nog steeds een heerlijke lokale specialiteit. Later kwam de stad tijdelijk in handen van de Grieken, die hem na 70 jaar moesten afstaan aan de Carthagers. Tijdens de Tweede Punische Oorlog komt de stad, in 218 voor Christus, in Romeinse handen. Málaga kreeg stadsrechten en groeide uit tot een centrum van kunst en cultuur. Het huidige *Theatro Romano* – een goed geconserveerd en deels gereconstrueerd amfitheater – herinnert aan die tijd. De Romeinen verlieten Woerden rond het jaar 260 maar pas in 411 moesten ze ook Málaga prijsgeven, in dit geval aan de Visigoten. Die hadden een jaar eerder ook Rome veroverd! Later moesten ze Málaga weer afstaan aan de Moren – en ook die hebben zichtbaar hun sporen nagelaten in de stad. Raar idee eigenlijk, dat Woerden en Málaga eeuwen deel uitmaakten van hetzelfde rijk. Als je door het museum loopt zie je dezelfde dakpannen, olielampjes en *fibulae* (spelden) als in het Woerdense Stadsmuseum. En zo kun je op tal van plaatsen tijdens je vakantie ergens in Europa of Noord-Afrika sporen aantreffen van een fascinerend verleden.

Archeologische vondsten doen dat verleden herleven. Dat geeft mij ook de gelegenheid om u te wijzen op de Nationale Archeologiedagen, die plaatsvinden van 14 t/m 16 oktober aanstaande. Kijk voor meer informatie op www.archeologiedagen.nl en ontdek welke leuke activiteiten er te ondernemen zijn. Deels staan ze ... in het teken van ons Romeins verleden. In Woerden kunt u vanaf 15 oktober in het Stadsmuseum het Frankische Zwaard bewonderen. Of werk mee aan een opgraving via het Universiteitsmuseum in Utrecht. Of ... ontdek zelf nog veel meer! Van harte aanbevolen!

Niek de Kort / SHHV - voorzitter

Komende activiteiten

Maandag 24 oktober

Woerden, de Beeldenstorm en Alva's 'Bloedraad' – lezing door Sander Wassing

Locatie: Het Kasteel te Woerden

Aanvang: 20.00 uur

Dit jaar is het 450 jaar geleden dat de Beeldenstorm plaatsvond, waarbij Woerden niet werd gespaard. In de zomer van 1566 raakten de gemoederen overal in de Nederlanden oververhit en begon een explosieve mix van religieuze, sociale en economische onrust te gisten. Dit fenomeen, dat uitmondde in de Beeldenstorm begon zich vanaf augustus in de Nederlanden te verspreiden, terwijl het Spaanse bewind in Brussel wankelde op haar grondvesten.

Overal in het graafschap Holland werden de kerken en kloosters ontdaan van hun sacrale interieur. Hoewel Woerden ontbreekt in de overzichtswerken over de Beeldenstorm, heeft een groep beeldenbrekers ook toegeslagen in de Petruskerk. De resultaten van hun acties zijn vandaag de dag te bewonderen in de Petruskerk en in het Stedsmuseum: restanten van een beeldengroep, de graflegging van Jezus, en een paar apostelen.

Een antwoord van de rooms-katholieke landsheer Filips II kon niet uitblijven. Hij stuurde zijn ervaren generaal, de hertog van Alva, met een leger om orde op zaken te stellen. Eenmaal aangekomen in Brussel stelde Alva een speciale rechtbank samen om de beeldenstormers op te sporen en te bestraffen: de Raad van Beroerten. De harde hand van Alva werd gevoeld in Woerden: negen inwoners werden door de 'Bloedraad' veroordeeld. Dat vonnis hield een eeuwige verbanning uit de Nederlanden in en inbeslagname van alle achtergebleven bezittingen. Wie zo onfortuinlijk was te worden opgepakt, wachtte veelal de doodstraf. Welk verhaal gaat er schuil achter de teruggevonden restanten van de beeldengroep uit de Petruskerk? Wat hadden de negen door Alva verbannen personen op hun geweten en hoe liep het met deze lieden af? Hoe ging de Raad van Beroerten te werk? Wie was Erik van Brunswijk, pandheer van Woerden? Tijdens de lezing wordt uitgebreid stilgestaan bij deze en andere vragen.

De spreker over zichzelf: Vijf jaar geleden besloot ik de studierichting te volgen waar mijn hart naar uitgaat: geschiedenis aan de Universiteit Leiden. Mijn scriptie schreef ik over Alva's Raad van Beroerten. Sinds augustus 2013 ben ik afgestudeerd en sindsdien ben ik werkzaam als freelance historicus. Ik organiseer lezingen, schrijf artikelen en verricht archiefonderzoek. Daarnaast ben ik als conservator verbonden aan de Stichting Historisch Museum Hazerswoude. (Sander Wassing, 1987)

NIEUWSBRIEF

Oktober 2016 nr. 9

Woensdag 9 november 2016

14^e Ds. Haitsmalezing: Het Utrechtse Psalter – lezing door dr. Bart Jaski

Locatie: Lutherse Kerk, Jan de Bakkerstraat 11, Woerden

Aanvang: 20.00 uur

Dit jaar is het Jaar van het Boek. In deze lezing staat een wel heel bijzonder (oud) boek centraal. Het Utrechts Psalter is het meest kostbare gedecoreerde handschrift in Nederlands bezit. In 2015 is het opgenomen in het Memory of the World Register van UNESCO om de bijzondere erfgoedstatus te onderstrepen. Op deze lijst van documentair erfgoed van wereldbetekenis staan onder andere ook het originele dagboek van Anne Frank en de archieven van de VOC.

Het rijk geïllustreerde psalmboek werd rond 830 gemaakt in of nabij Reims (Frankrijk) en het wordt algemeen beschouwd als een topstuk van de Karolingische handschriftenproductie. Het bevat 150 psalmen en zestien Bijbelse liederen die op een voor die tijd revolutionaire manier zijn verlucht. Via Engeland is het Psalter uiteindelijk in 1716 in bezit gekomen van de Universiteitsbibliotheek in Utrecht.

conservator Bijzondere Collecties van de Universiteitsbibliotheek Utrecht, Bart Jaski, neemt ons mee op een ontdekkingsreis door het Psalter. Hierbij komen de allernieuwste inzichten aan bod, zoals door en voor wie het Psalter is gemaakt, de ontdekking van een gedecoreerd handschrift uit Reims dat nauw verwant aan het Psalter blijkt te zijn en een verrassende Ierse connectie die het handschrift in zich herbergt.

En wie was de Engelse dame die haar naam in het perkament kraste? Wat hebben diefstal en schuldeisers met het Psalter te maken? En hoe kwam het in 1716 uiteindelijk in de Universiteitsbibliotheek terecht? U komt het allemaal te weten tijdens deze bijzondere lezing!

Dinsdag 13 december 2016

Industrieel erfgoed – lezing door dr. Erik Nijhof
Locatie: Het Kasteel, Woerden, Aanvang: 20.00 uur

Wat is industrieel erfgoed, en hoe heeft de waardering ervoor zich ontwikkeld? Waarom speelt vooral bij dit soort erfgoed de vraag van "mooi of lelijk" geen beslissende rol? Wat is de huidige stand van zaken bij het behoud en herbestemming? De spreker zal zijn betoog illustreren met sprekende voorbeelden uit Nederland, en in het bijzonder uit het gebied waar de SHHV actief is. Daarbij wordt de nodige aandacht besteed aan de karakteristieken van dit gebied: welk soort industrieel erfgoed speelt hier een belangrijke rol, en hoe zouden we hier het beste mee kunnen omgaan?

NIEUWSBRIEF

Oktober 2016 nr. 9

Erik Nijhof was tot 2013 senior docent-onderzoeker in de Economisch-Sociale Geschiedenis aan de Universiteit Utrecht; daar was hij ook werkzaam als docent bij de master Cultureel Erfgoed. Van 1992 tot 1997 was hij onderzoekscoördinator bij het Projectbureau Industrieel Erfgoed, verbonden aan de Rijksdienst Monumentenzorg te Zeist. Hij is voorzitter van de Utrechtse Stichting Industrieel Erfgoed (USINE), de Federatie Industrieel Erfgoed Nederland (FIEN) en de Stichting Bedrijfs geschiedenis (SBG) en tevens actief in de Erfgoedvereniging Heemschut.

Wetenswaardigheden

Zaterdag 26 november 2016

SHHV-excursie naar de Heilige Geschriften.

Locatie: Museum Catharijneconvent, Lange Nieuwstraat 38 te Utrecht.

Aanvang 14.15 uur. Kosten € 4,00 p.p. Aanmelden verplicht.

Op zaterdag 26 november organiseert de SHHV een excursie naar de tentoonstelling *HEILIG SCHRIFT* in het Catharijneconvent, met een speciale rondleiding.

Op deze tentoonstelling zal het Utrechtse Psalter te zien zijn, waarover de SHHV op 9 november een lezing organiseert in de Lutherse kerk (zie elders in deze Nieuwsbrief)

De deelnemers verzamelen zich om 14.15 in de hal van het Catharijneconvent, waar de rondleiding om 14.30 vertrekt. Men wordt verzocht om van te voren een toegangsbewijs te kopen (toegang met de museumkaart is gratis). Ieder reist op eigen gelegenheid naar het museum (met bus 2 vanaf Utrecht Centraal bijvoorbeeld). De rondleiding kost 4 euro en dit bedrag moet bij aankomst in de hal contant worden voldaan. Na afloop is er gelegenheid om in het nabijgelegen restaurant De Rechtbank, Hamburgerstraat 17, gezamenlijk een drankje te drinken. Hiervoor is om 16.00 uur een reservering gemaakt. Dit drankje is voor eigen rekening. Wilt u bij opgave laten weten of u mee gaat naar De Rechtbank? U kunt zich voor deze mooie excursie opgeven bij **Marianna Kersten**, via e-mail kersten33@kpnplanet.nl of telefonisch via 0348 415528. Wij hopen u op 26 november te ontmoeten in Utrecht!

**Aanbevolen: activiteiten Stads museum Woerden
in het kader van "Jeugd vrienden" Leo Gestel en Cornelis Vreedenburgh
Toegang tot de activiteiten: gratis**

Zondag 23 oktober, 14.00 - 17.00 uur - RESTAURATIEDEMONSTRATIE

Restaurator Hans van Dam laat live zien hoe hij een schilderij van Leo Gestel schoonmaakt.

NIEUWSBRIEF

Oktober 2016 nr. 9

Zaterdag 26 november, 15.00 uur - GESTEL EN ZIJN OEUVRE

Expert Ivo Bouwman geeft een lezing over zijn fascinatie voor Leo Gestel en diens oeuvre, waarna hij zijn luisteraars meeneemt door de tentoonstelling. Toegang voor maximaal 50 personen.

Zaterdag 10 december, 14.00 - 17.00 uur - TAXATIE

Jan-Wolter van den Berg, voormalig veilingmeester van Sotheby's in Amsterdam, taxeert gratis al uw kunstwerken.

Aanbevolen: Geschiedenis Festival

Zaterdag 8 oktober 2016, Philharmonie, Haarlem. Toegang: vooraf tickets kopen

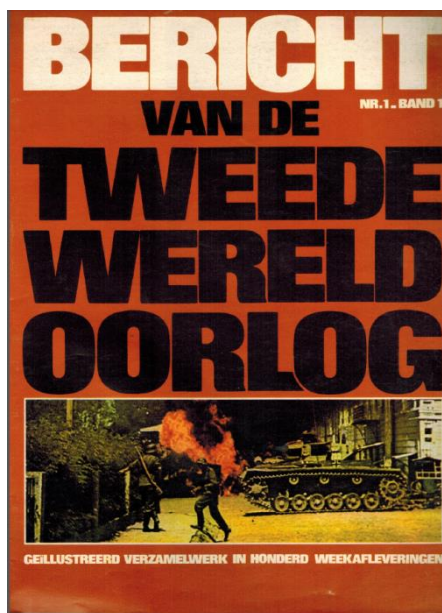
Beleef het verleden op het Geschiedenis Festival! Na de succesvolle eerste editie organiseert Historisch Nieuwsblad ook dit jaar hét festival voor geschiedenisliefhebbers.

Laat je meeslepen door de beste verhalenvertellers van onze tijd en ontmoet de grootste historici uit binnen- en buitenland. Geert Mak, Maarten van Rossem, Annejet van der Zijl, Herman Pleij, Kate Williams, Adam Zamoyski, Ad van Liempt, Zihni Özdil, Michael Pye en nog vele anderen brengen de geschiedenis tot leven. Het Geschiedenis Festival staat garant voor een fascinerende ontdekkingsreis door het verleden.

Je kunt kiezen uit snel-colleges, lezingen, debatten, workshops, muziek en nog veel meer! Zorg dat je er bij bent! Kijk op: www.historischnieuwsblad.nl/geschiedenisfestival

Voor belangstellenden: boeken over de Tweede Wereldoorlog

De SHHV heeft de beschikking gekregen over een collectie boeken over de Tweede Wereldoorlog.

Met onder andere de complete serie van 100 delen Bericht van de Tweede Wereldoorlog, de complete serie van Dr. Lou de Jong, Het Grootboek van de tweede wereld oorlog (3 delen: Van München tot Pearl Harbour, van Pearl Harbour tot Stalingrad, van Stalingrad tot Hiroshima), Churchills memoires (13 delen), De bezetting (5 delen) en nog veel meer.

Belangstellenden kunnen contact opnemen met iemand van de boekentafel commissie, om een afspraak te maken voor een gezamenlijk bezoek aan ons archief. Hier kan men boeken uit zoeken en tegen een kleine vergoeding meenemen. Contact via mail@shhv.info

Deze Nieuwsbrief is namens het bestuur samengesteld, onder dank aan de vele informanten en tipgevers. **Suggesties voor de volgende Nieuwsbrief? Mail de informatie naar mail@shhv.info**